

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра політології, історії і філософії

Шаравара Т.О., Некряч А.І., Макарець С.В., Приходько С.М.

Вікно можливостей в системі місцевого самоврядування

Полтава 2025

Co-funded by
the European Union

SuTCom

Funding. Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Програму Еразмус+ напрямку Жан Моне, реалізують науковці Полтавського державного аграрного університету на тему «Участь громадян та соціальний діалог як ключові фактори в розбудові сталих територіальних громад: успішні практики ЄС для України» / «Citizen participation and social dialogue as key factors in the development of sustainable territorial communities: EU best practices for Ukraine» / № 101085535 — SuTCom — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH (Термін реалізації проєкту: 01.10.2022 р. – 30.09.2025 р.)

Вікно можливостей з точки зору функціонування системи влади означає певний часовий проміжок, протягом якого є реальна можливість створити сприятливі умови для реалізації завдань розвитку суспільства. Для владних органів будь якого рівня для цього необхідно насамперед встановити механізми для тісної взаємодії з громадськістю. Особливо актуальним таке завдання є для органів місцевого самоврядування, оскільки вони є найбільш наближеними для повсякденних потреб людей.

Вікно можливостей як важливий інструмент діяльності системи місцевого самоврядування означає сукупність механізмів щодо надання мешканцям територіальних громад адміністративних послуг, пов'язаних з реалізацією житлово-комунальних прав. Згідно Закону України «Про адміністративні послуги» від 2012 р., адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або здійснення обов'язків такої особи відповідно до закону [1]. Надання адміністративних послуг в органах місцевого самоврядування є одним із ключових напрямів децентралізації влади в Україні, оскільки саме на місцевому рівні громадяни найчастіше стикаються з побутовими питаннями, зокрема, необхідністю отримати певний дозвіл, довідку чи здійснити реєстрацію. Така функція має здійснюватися максимально оперативно.

Органи місцевого самоврядування наділені повноваженнями надавати основну кількість адміністративних послуг, зокрема, реєстрація місця проживання, видача різного роду довідок (про склад сім'ї, про наявність земельної ділянки тощо), послуги у сфері земельних відносин (затвердження документації із землеустрою, надання дозволів на розробку проєктів землеустрою), послуги у сфері будівництва (дозволи на будівництво об'єктів місцевого значення), соціальні послуги та допомога, реєстрація бізнесу та нерухомості (у співпраці з державними реєстраторами) [1]. Принципи надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування: законність та прозорість, доступність (у тому числі для людей з інвалідністю), технологічна нейтральність, тобто, можливість онлайн-отримання, відкритість та підзвітність перед громадою, орієнтація на потреби громадян.

У рамках реформи децентралізації влади для більш ефективного надання адміністративних послуг було створено Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП), які функціонують як фронт-офіси для зручного та прозорого обслуговування громадян. На них покладено такі функції: забезпечення «єдиного вікна» для отримання послуг, стандартизація та уніфікація процедур, електронна взаємодія з державними реєстрами, надання електронних послуг (через портал *Дія* та інші онлайн-сервіси). ЦНАП – це установа, що спрощує та надає громадянам і бізнесу широкий спектр адміністративних послуг в одному місці.

У ЦНАПах послуги надаються адміністратором центру, у тому числі шляхом його взаємодії з суб'єктами надання адміністративних послуг. Адміністратор – це посадова особа органу, який прийняв рішення про утворення центру надання

адміністративних послуг, яка надає адміністративні послуги або організовує їх надання шляхом взаємодії з суб'єктами надання адміністративних послуг.

Основними перевагами ЦНАПів є: створення єдиного вікна, що дає змогу отримати кілька послуг в одному місці, уникнувши довгих черг та багаторазових відвідувань різних установ; створення комфортних та зручних умов для громадян, зокрема, з інвалідністю; максимальне спрощення дозвільних та реєстраційних процедур; доступність, тобто, можливість мати територіальні підрозділи, віддалені робочі місця та мобільні офіси для покращення доступності; інформування громадян про надання послуги в режимі он-лайн.

Центри надання адміністративних послуг створюються органами місцевого самоврядування: сільськими, селищними та міськими радами. Так ЦНАП Управління адміністративних послуг Полтавської міської ради здійснює свою діяльність надання за такими напрямками: дозвільні послуги, реєстраційні послуги, земельні питання, соціальні сфера, будівництво та архітектура, паспортні послуги.

Центр надання адміністративних послуг Щербанівської сільської ради Полтавської області надає такі послуги мешканцям територіальної громади: Державна реєстрація створення юридичної особи, підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи, державна реєстрація фізичної особи-підприємця, державна реєстрація права власності на нерухоме майно, державна реєстрація земельної ділянки з видачою витягу з Державного земельного кадастру, надання довідки про наявність та розмір земельної частки (паю), державна реєстрація народження дитини та її походження, державна реєстрація шлюбу, видача свідоцтва про право власності, встановлення статусу учасника бойових дій, видача посвідчення [3].

Основними проблемами та викликами, які пов'язані з функціонуванням Центрив надання адміністративних послуг є: нерівномірність розвитку ЦНАПів у громадах; брак кваліфікованих кадрів; недостатня цифровізація у сільських громадах; потреба у більшій інтеграції електронних реєстрів; фінансова залежність малих громад від державного бюджету.

Для вдосконалення системи надання адміністративних послуг потрібна реалізація таких перспектив її подальшого розвитку: подальше розширення мережі ЦНАПів у громадах; повна інтеграція з Єдиним державним веб-порталом електронних послуг «Дія»; удосконалення механізмів «мобільного ЦНАПу» для сільських територій; розвиток системи зворотного зв'язку з громадянами для оцінки якості послуг. Ефективність цієї сфери залежить від поєднання правової бази, інституційного розвитку ЦНАПів та цифрових технологій.

Іншою формою реалізації принципів вікна можливостей є мобільні додатки. Такий механізм активно застосовується в Чеській Республіці. Там функціонує мобільний додаток «Česká Obec» (Муніципалітет Чехії). Його основне функціональне призначення полягає у забезпеченні спілкування між владою міст, районів, муніципалітетів з громадянами у найпростішій, сучасній, ефективній та зручній формі з будь-якого місця перебування, за будь яких умов. На відміну від звичних для нас месенджерів на зразок WhatsApp чи Telegram, цей додаток представляє собою офіційну он-лайн платформу, на якій здійснюється комунікація, в рамках якої мешканці територіальних громад мають змогу повідомляти органи місцевого самоврядування про свої проблеми, надсилати

пропозиції, рекомендації [2, с. 89]. Причому владні посадовці зобов'язані дати відповідь на цій же платформі. Крім того, тут зручно поширювати інформацію про події місцевого життя, рішення, які ухвалює влада. Тобто, такі мобільні додатки з офіційним статусом створюють справжні можливості для тісного спілкування громадян з місцевою владою.

Отже, вікно можливостей в рамках функціонування органів місцевого самоврядування означає створення належних умов для їх повноцінної взаємодії з мешканцями територіальних громад. Особливо це стосується надання дозволів, будь яких комунальних послуг, здійснення реєстрацій. В Україні такі функції виконують Центри надання адміністративних послуг. Але є нагальна потреба виконувати їх оперативніше. Тому необхідно максимально використовувати можливості, які надають мобільні додатки за прикладом країн Центральної і Східної Європи.

Джерела:

1. Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 року № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
2. Харитонюк О. Чеський досвід залучення громадян до участі в місцевому самоврядуванні. *Регіональні студії*. 2021. С. 89-93. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/24/14.pdf>
3. Щербанівська сільська громада. URL: <https://sherbanivska-gromada.gov.ua/cnap-11-21-46-09-10-2023/>